

ЕМіністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
імені Олега Балацького
Кафедра економічної теорії

**INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

**MIEDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE
I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ
И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 5–6 травня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

Rys. 1 Kampania społeczna Small Step - Amerykańska kampania jest odpowiedzią na otyłość amerykańskiego społeczeństwa

Rys. 2 - Kampania sieci fitness klubów Gold's Gym

Z rezultatów badań wynika, że zaprezentowane kampanie społeczne shockvertisingowe wzbudzają jedynie zainteresowanie ankietowanych. Według badanych, reklamy są męczące a wykorzystanie elementów szoku nie jest czynnikiem decydującym o chęci podjęcia aktywności fizycznej. Częściej motywatorami podjęcia aktywności byli członkowie rodziny i rówieśnicy. Ankietowani deklarowali, że shockvertising wywołuje w nich raczej takiej emocje jak niesmak, oburzenie, smutek oraz obojętność.

1. TNS Polska (2015), Aktywność fizyczna Polaków, Raport z badania, <http://www.tns.global.pl/wp-content/uploads/2015/10/TNS-Polska-Aktywno%C5%9B%C4%87-sportowa-Polak%C3%B3w.pdf>,

2. M. Ulman (2017), Benetton i shockvertising, Marketing w praktyce, nr 1.

ЛЮДСЬКОЇ КАПІТАЛ Й СТАЛИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Александров І.О., д.е.н., проф.

Одеський національний політехнічний університет (Україна)

У сучасному етапі суспільного розвитку людський капітал стає головною рушійною силою цього процесу. Але в економічній літературі дотепер уточнюється поняття цього терміну, досліджуються питання

пріоритетності інвестицій в людський капітал, його вплив на темпи збалансованого розвитку економіки країни. Актуальність цих задач обумовлена зростанням інтересу до здібностям людини, їх активізації до інтелектуальної діяльності, що збігається із загальною закономірністю розвитку сучасної науки, особливо в інституціональній частині. Тому метою доповіді є оцінка методів кількісної оцінки параметрів людського капіталу, аналізування його значущості у забезпеченні сталого розвитку суспільства.

У країнах Західної Європи, США та Японії в управлінні персоналом та людським капіталом як фактором соціально-економічного розвитку, за останні десятиліття відбулися істотні зміни. З'явилось новий погляд на один з ключових ресурсів економіки, що істотно вплинуло на підвищення ролі людського капіталу суспільства, залежність виробництва від мотивації кадрового персоналу, ефективності його використання. Родоначальник англійської класичної політичної текономії автор відомого афоризму У. Петті (1623 – 1687) - «Праця є батько багатства, а земля - його мати» спробував встановити грошову цінність виробничих якостей (аналога споживчої вартості) особистості. Згідно з його погляду цінність основної маси людей, так само як і землі, дорівнює рівному доходу, який вони приносять. Їм відзначено, що багатство суспільства прямо залежить від характеру знань людей і їх здібностей до праці. Отже доросле населення їм оцінено вдвічі більше, ніж діти, наприклад, із його точки зору один мореплавець в своїй вартості дорівнював трьом селянам. У 60-х роках ХХ століття виникає новий термін "людський капітал", засновниками цієї теорії прийнято вважати Г. Беккера (1930 - 2014), Т. Шульца (1902 – 1998) та ін.

Найбільш розвинуті країни світу в результаті розвитку ефективної системи освіти отримують до 40% ВВП*, цим підтверджується, що людський капітал є реальним фактором соціально-економічного розвитку суспільства й привабливим об'єктом інвестування (рис. 1).

Новітні технології, як фактори соціально-економічного розвитку тісно пов'язані з якістю людського капіталу і є, по суті, його продуктами. Такий розвиток на всіх рівнях дослідження є наслідком продуктивного використання економічного потенціалу. Це визначає сукупність ресурсів (факторів), що передбачає трансформування в корисний результат діяльності людини. До таких факторів доцільно віднести такі їх групи (ранжирування на основі експертних оцінок): 1) кількість, склад і якість природних ресурсів; 2) чисельність і якісний склад трудових ресурсів; 3) обсяг і склад основного капіталу; 4) технології; 5) підвищення рівня сукупного попиту; 6) розподіл. Логічність такого ранжирування факторів цілком з'ясовна. І перша група чинників - природні ресурси - становить основу економіки. Для використання

*Госкомстат України не наводить цей макроекономічний показник.

факторів першої групи необхідна якісна праця. На відміну від першого він досить мобільний, тому його ефективно застосовують економічно розвинені держави. Країни з недостатнім рівнем ефективності використання ресурсів втрачають кращу частину трудових ресурсів через їх міграцію, і, як наслідок, частина факторів першої групи [1].

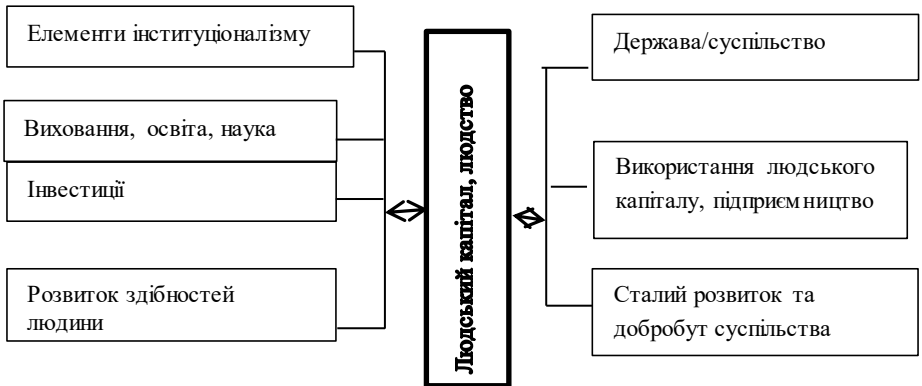

Рисунок 1 - Інвестиційний ряд у людський капітал

Джерело: Власна розробка автора

Методи кількісної оцінки людського капіталу.

Метод підрахунку витрат на людський капітал є одним з найпоширеніших і можна реалізувати: прямим і непрямим способами. Метод розрахунку прямих витрат на персонал є найбільш простим. Гідність цього методу є простота, недоліком — неповна оцінка реальної величини людського капіталу через відсутність стандарту (положень) бухгалтерського та статистичного обліку.

Метод визначення початкових і відновлювальних витрат на персонал витрати фірми розглядає як пов'язані з придбанням і заміною персоналу, а не з його змістом і базується на моделі Е. Флемхольца, тобто до початкових витрат відносяться витрати на оплату праці і початкове навчання персоналу, а до відновних - прями витрати, пов'язані з виплатами по звільненню і непрямі, пов'язані зі зниженням продуктивності працівника перед звільненням і настрою в колективі. Одним з недоліком його є неможливість точно визначити непрямі відновлювальні витрати.

Метод вимірювання індивідуальної вартості працівника. передбачає, що цінність працівника встановлюється із урахуванням ймовірності того, що він залишиться працювати в організації протягом часу, визначає очікувану реалізовану вартість. Недоліками є складність встановлення складових вимірювання.

Витратний метод до вартісної оцінки передбачає, що всі витрати, які пов'язані з людським капіталом групуються на: фонд оплати; витрати на підтримку та відтворення інтелектуального капіталу та на «капітал здоров'я».

Порівняльний метод. Суть якого полягає у виявленні відмінностей між об'єктом оцінки і аналогами, базується на засобах капіталізації майбутніх доходів й управління доданою вартістю.

Експертний метод якісної оцінки є достатньо суб'єктивним, хоча застосування засобів нейронних мереждозволяє зменшити помилки опитувань.

Засоби оцінки розвитку людського капіталу. Для оцінки якості та розвитку людського капіталу вимірюється рівень життя, грамотності, освіченості і довголіття населення, стан медичного обслуговування і виробництва ВВП на душу населення. Ці показники враховуються при розрахунку Індексу розвитку людського капіталу (ІРЛК). Проте вони мають потребу уточнення системи обліку.

Інтегральний показник для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, письменності, освіченості і довголіття як основних характеристик людського потенціалу досліджуваних країн є стандартним інструментом при загальному порівнянні рівня життя різних країн (табл. 1).

Таблиця 1 - Індекс розвитку людського потенціалу 2014 р.

Місце у світі за рівнем ІРЛП	Країна	Кількісні значення ІРЛП	Складові ІРЛП		
			Довголіття (років)	Знання (%)	ВВП на особу населення, (тис. дол. США)
1	Норвегія	0,944	81,6	0,91	499817
5	США	0,914	79,1	0,89	17419
17	Японія	0,89	83,5	0,81	4601,461
83	Україна	0,734	71	0,8	131,805
114	Молдова	0,663	71,6	0,7	7,962

Однак, слід зазначити необхідність додаткового дослідження складових цього індексу.

Формування засобів аналізування соціально-економічного розвитку. Збільшення ВВП, як макроекономічного параметра теж визначається нарощуванням ресурсів і підвищенням ефективності їх використання. Перше вимагає розширення екстенсивних чинників зростання, друге висуває інтенсивні фактори його розширення. Автором доведено, що людський капітал забезпечує зростання головного макроекономічного параметра країни (рис. 2).

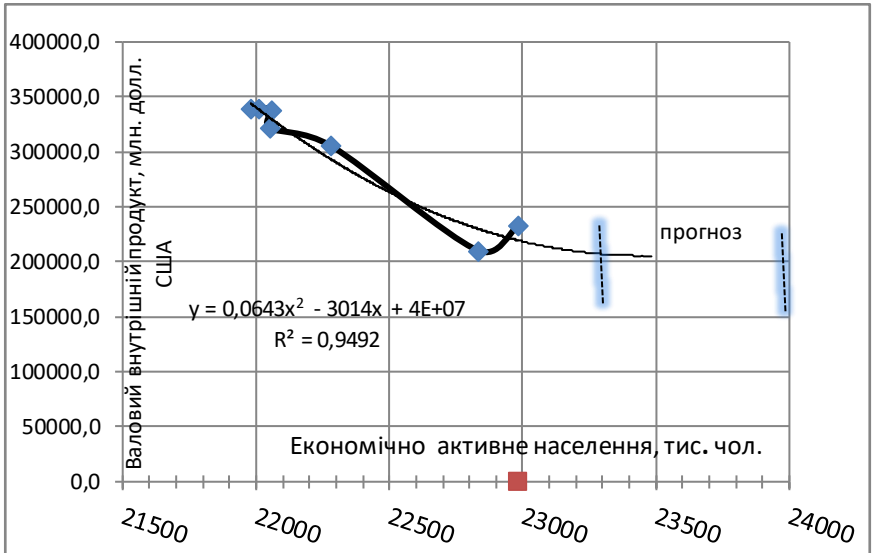

Рисунок 2 - Залежність динаміки ВВП від чисельності економічно активного населення

Таким чином, на останніх етапах розвитку суспільства продовжує посилюватися роль людського капіталу. Тому, підвищується зацікавленість щодо досліджування проблем формування метрології задля аналізування та моделювання, встановлення пріоритетності інвестицій в людської капітал та його впливу на темпи збалансованого розвитку економіки країни.

Обґрунтована необхідність формування нової парадигми інституційної основи збалансованого суспільного розвитку із урахуванням кількісних і якісних характеристик людського капіталу.

Задля підвищення якості моделювання ефективності використання людського капіталу й забезпечення збалансованого розвитку підсистем суспільства слід уточнити основні поняття та удосконалити інтегральний показник розвитку людського потенціалу.

З метою підвищення вірогідності моделювання мінливості параметрів людського капіталу й ефективності його використання доцільним є добичі інформації із застосуванням методів вибіркового спостереження, що скорочує термін та витрати на їх залучення.

1. Александров И.А. Экономический рост и окружающая среда (введение в методологию измерения и анализа). - Донецк: ИЭП НАН Украины, 1996. - 158 с.